

जातिर्जन्म कर्मयागादि सर्वब्रह्मलोकांतं तेषु निर्वेदोदुःखरूपत्वादोषयुक्तत्वात्क्षयिणुत्वाच्च ॥ २१ ॥ तं मोहमब्रवीदिति पूर्वोक्तव्ययः तं यस्य मोहस्यार्थकर्मतत्फलं च काक्षते अनाश्वासिकं अविश्वसनीयं शुक्तिरजाद्यसद्विषयप्रदर्शकत्वात् विनाशित्वं च लब्धं सिनमनियतकालं च अधुवंसत्त्वेनासत्त्वेनाननिश्चितं ॥ २२ ॥ तमिममस्मिन्स्तद्धिलक्षणं मोहं विवरीतुं लोकायतानां मतमुपन्यस्यति दृश्यमाने इत्यादिना ते हि पार्थिवाप्यतैजसवायवीयाः परमाणवः खरस्नेहोष्णरस्यभावाः स्वयमेव देहाद्याकारेण संहन्यमाना मदशक्तिवच्चैतन्यजनयंति देहे एव ननु घटादौ स्वभावादिति संतमात्मानं न स्तीत्याहुः असंतं चेदहं संतमाहुस्तदेतदाह विनाशे देहरूपाल्पत्वं प्रत्यक्षेति देहात्परं आत्मतत्त्वं आगमप्रमाणादपि अस्तीति ब्रुवन् लोकविरुद्धा गमप्रामाण्यवादी पराजित एवेत्यर्थः ॥ २३ ॥ ननु देहस्यैवात्मत्वे स्वर्गकामोयजेतेत्यादयः परलोकफलाश्चोदना उपरुध्येरन्वित्याशंक्याहानात्मेति द्वाभ्यां आत्मनो मृत्युः अनात्मा स्वरूपभावा एव क्लेशोदुःखं जरा वयोहानिः आमयोरोगश्च आत्मनो मृत्युरेव अंशेन स्वरूपपनाशः गृहस्येव दुर्बलं दुर्बलमंगं पूर्वपूर्व

जातिनिर्वेदमुक्त्वासकर्मनिर्वेदमब्रवीत् ॥ कर्मनिर्वेदमुक्त्वा च सर्वनिर्वेदमब्रवीत् ॥ २१ ॥ यदर्थधर्मसंसर्गः कर्मणां च फलोदयः ॥ तमनाश्वासिकं मोहं विनाशित्वमधुवं ॥ २२ ॥ दृश्यमाने विनाशे च प्रत्यक्षे लोकसाक्षिके ॥ आगमात्परमस्तीति ब्रुवन्नापि पराजितः ॥ २३ ॥ अनात्मा आत्मनो मृत्युः क्लेशो मृत्युर्जरामयः ॥ आत्मानं मन्यते मोहात्तदसम्यक्परं मतं ॥ २४ ॥ अथ चेदेवमप्यस्ति यद्विज्ञोकेनोपपद्यते ॥ अजरो यममृत्युश्च राजा सौमन्यते यथा ॥ २५ ॥ अस्ति नास्तीति चाप्येतत्तस्मिन् न सति लक्षणे ॥ किमधिष्ठाय तद्भूयाद्विज्ञोकेनात्राविनिश्चयः ॥ २६ ॥ प्रत्यक्षं त्येतयोर्मूलं कृतां तैति ह्ययोरपि ॥ प्रत्यक्षेणागमोभिन्नः कृतांतोवानं किंचन ॥ २७ ॥

तरं नश्यति सोऽंशेन गृहनाश एव मिन्द्रियादिनाशो नाप्यंशत आत्मैव नश्यतीत्यर्थः एवं सति य आत्मानं मोहात्परं देहादन्यमन्यते तत्तमं असम्यक् ॥ २४ ॥ स्वर्गकामचोदना तु यथाज्ञो जरा त्वामरत्वाद्याशीरुपचार एवं दृष्टसुखे एव स्वर्गोपचारः तस्माद्गम एवाग्नेर्देवाद्दृशेनाग्निः तस्मादग्निरेवाग्नेर्देवोऽंशेन कंददृशेन धूम इत्यादिवत्प्रत्यक्षविरुद्धा श्रुतिर्न स्वार्थे प्रमाणमित्याहायेति तथा अग्निहोत्रादव्यर्थमुदाहरति अग्निहोत्रत्रयी धर्मस्त्रिदंडं भास्मगुणं बुद्धिपौरुषहीनानां जीविकेति बृहस्पतिरिति ॥ २५ ॥ एवं प्रत्यक्षविवरोधात् श्रुतिप्रामाण्यं दूषयित्वा व्याप्यपहादनुमानस्यापि तद्दूषयति अस्ति नास्तीति यथा चंद्रतारके गत्यभावास्ति नास्तीति संशये स्ति गत्यनुपलब्धेरिति प्राप्तेनास्ति देशांतरप्राप्तेरित्यनुमानेन यत्प्रत्यादि साधनं तदपि असति लक्षणे ज्ञापके हेतौ शतशः सहचरितयोरपि विषयभिचारदर्शनादसति किंलिङ्गमधिष्ठाय आलं व्यलोकयात्रायाव न्यादिद्व्यवहारस्य विनिश्चयं ब्रूयान्न किमपीत्यर्थः ॥ २६ ॥ कृतांतैति ह्ययोः अनुमानागमयोः भिन्नः बाधितः न किंचन प्रमाणमित्यर्थः ॥ २७ ॥